Hoe groen was Paars?

Bond Beter Leefmilieu
KOEPEL VAN MILIEUVERENIGINGEN Vlaanderen vzw

Inleiding

Bond Beter Leefmilieu heeft getracht een gestructureerde en onpartijdige beoordeling op te maken van het voorbije regeerbeleid. We zijn daarbij in drie stappen tewerk gegaan:

- wat stond er in het regeerakkoord, en wat werd daarvan in praktijk gebracht.
- wat gebeurde er verder in praktijk (of net niet)
- welk oordeel kan er vanuit milieuoogpunt over het beleid worden uitgesproken.

Ondanks – of net vanwege – onze poging om zoveel mogelijk objectieve elementen te gebruiken, valt de evaluatie veelal negatief uit en in een enkel geval zelfs uiterst negatief. Maar een regering die zeer snel haar eigen regeerakkoord verlaat, maakt het zichzelf op dat vlak natuurlijk niet gemakkelijk.

Onze algemene analyse is dan ook dat het milieubeleid (en daarmee bedoelen we meer dan het beleid van het departement Milieu alleen) onder Verhofstadt II aan een visie, aan een kader ontbrak. Die visie sprak wel uit het regeerakkoord. Maar wat volgde waren maatregelen die als los zand aaneen hingen. Soms positief, soms negatief, maar meestal weinig gefundeerd en dus weinig stabiel.

Er waren ook uitzonderingen. Enkele positieve, zoals het beleid inzake biodiversiteit of de Noordzee. En één negatieve uitzondering: het energiebeleid. Omdat daar niet het regeerakkoord het kader vormde, maar het ondermijnen van het regeerakkoord.

Indien u wat volgt niet altijd even vrolijke lectuur vindt, troost u dan bij de gedachte dat Rome niet op één dag is gebouwd. Er is onder Verhofstadt II op diverse terreinen wel vooruitgang geboekt. Minder dan aangekondigd, minder dan noodzakelijk. Maar er staan zaken in de steigers. De volgende regering erft dus toch geen puinhoop van paars.

Jan Turf
Beleidscoördinator Bond Beter Leefmilieu

1. Klimaat

Toen de tweede regering Verhofstadt in juli 2003 aantrad, had ze geen gedetailleerd klimaatbeleid klaar. Dat zou pas later worden uitgewerkt, meer bepaald op de extra ministerraad van maart 2004 in Raversijde. Het regeerakkoord legde wel de krachtlijnen vast waarlangs het klimaatbeleid vorm zou krijgen. Die krachtlijnen waren in de eerste plaats de vergroening van de fiscaliteit, om properder technologieën te stimuleren; en in aanvulling daarop het verwerven van emissierechten uit duurzame projecten in het buitenland. Opvallend was de sterke focus op een fiscale verschuiving in de transportsector. Zowel in het personen- als in het vrachttransport zouden de vaste kosten meer en meer vervangen worden door variabele kosten, om de mobiliteitsvraag onder controle te krijgen, en properder voertuigen op de weg te stimuleren.

Wat meteen opvalt is dat het eerste spoor nooit in praktijk werd gebracht. Een werkgroep zou, onder leiding van minister Reynders, een rapport ter zake opstellen tegen eind 2005. De werkgroep kwam nooit bijeen.

Het tweede spoor, dat van de aankopen van rechten in het buitenland, raakte heel wat verder: de regering maakte ernstig werk van duurzaamheidscriteria waaraan buitenlandse projecten zouden moeten beantwoorden. De regering lanceerde vervolgens twee offertevragen, en startte onderhandelingen met een fondsenbeheerder. Voorlopig blijven de concrete aankopen echter beperkt in volume. Het is nu vooral kwestie om de criteria te handhaven in het vervolg van de aankopen. Maar dat zal dus voor een volgende regering zijn.

De meest opvallende concrete maatregelen uit het regeerakkoord zijn nooit in praktijk gebracht. Er is geen 'drastische verschuiving van vaste naar variabele kosten' in het vervoer gekomen. De 'branche-akkoorden' om bedrijven aan te zetten om over te schakelen op minder vervuilende of meer energie-efficiënte brandstoffen, bleken vooral een zaak van de gewesten. En de voor de woningen aangekondigde 'trapsgewijze aanpassing van de energiebijdrage in functie van het vervuilend karakter van de energiedrager' hebben we niet gezien. De beloofde aftrek van 15 % voor uitrustingen voor 'solaire en geothermische energieopwekking' kwam er wel, terwijl het 'derde investeerderprogramma' voor overheidsgebouwen niet veel verder raakte dan het uitvoeren van een eerste reeks energie-audits.

Wat er verder (niet) gebeurde

Op de extra ministerraad van maart 2004 te Raversijde werd het regeerakkoord de facto ter zijde geschoven. De structurele maatregelen van 2003 werden vervangen door een reeks 'ad hoc' initiatieven die het voordeel hadden dat ze becijferd werden en op een tijdsas geplaatst. Positief en belangrijk was dat de federale en gewestelijke regeringen voor 'Raversijde' een akkoord bereikten over de verdeling van de inspanningen om de Belgische Kyotodoelstelling te halen (de zogenaamde "lastenverdeling"). Raversijde vulde het federale engagement concreet in. De federale overheid zou in opeenvolgde stappen, te beginnen in 2004 en eindigend in 2010, 11 becijferde maatregelen nemen. Die moeten in totaal minstens 4,8 miljoen ton CO_2 besparen. De 11 becijferde maatregelen vulde de regering aan met 5 "kleinere" maatregelen waarop ze geen reductiedoelstelling plakte.

Een derde van de besparing (1,98 miljoen ton) zou komen van de installatie van het windmolenpark op de Thorntonbank. Starten in 2004 was niet meer haalbaar, maar de regering besliste dat het park in 2010 volledig operationeel moest zijn. Vandaag, 3 jaar later,

staan we eindelijk letterlijk aan de vooravond van de start, met het bouwen van de voeten van de eerste turbines op land in Oostende. 2010 heet nog steeds haalbaar te zijn, maar het wordt (in het beste geval) nipt. Een tweede maatregel, goed voor een kwart van de CO_2-reductie (1,53 miljoen ton), is de introductie van biobrandstoffen in het wegverkeer. Tegen 2010 zou 5,75 % van alle verkochte benzine en diesel biobrandstof moeten zijn. Deze beslissing lijkt binnen de gestelde termijn realiseerbaar. We hebben veel vertraging gekend, zo hebben we de startdatum van 2005 compleet gemist. Vooral de fiscale behandeling van de biobrandstoffen had nogal wat voeten in de aarde. Maar uiteindelijk zijn de quota voor de levering op de Belgische markt toegekend, en kunnen de producenten beginnen produceren. Of het een wijze beslissing is, daar hebben we evenwel bedenkingen bij. De beslissing ging immers grotendeels voorbij aan de duurzaamheidsaspecten van biobrandstoffen. De derde 'grote' maatregel (1,2 miljoen ton of 20%) was het sluiten van twee steenkoolcentrales tegen 2009. Deze beslissing werd meteen 'gecounterd' door Electrabel, dat weigerde haar verouderde centrales te sluiten en 'in ruil' koos voor het ombouwen van 1 kleine centrale (die van Les Awirs) naar 100% biomassa, en voor de rest biomassa bijstookt in oude steenkoolcentrales. Daardoor bespaar je uiteindelijk minder CO_2, want die oude centrales hebben een veel lager rendement dan nieuwe, moderne centrales, die dus meer energie zouden kunnen halen uit dezelfde biomassa. Bovendien blijkt hieruit dat de beslissingen van Electrabel boven deze van de regering staan. Van de overige gekwantificeerde maatregelen, samen goed voor 20% van de reductie, werd er tot op heden slechts één zeker gerealiseerd, het gratis spoorabonnement voor federale ambtenaren. Alle andere - waaronder het GEN - kunnen of zullen niet tijdig worden in praktijk gebracht.

Vreemd genoeg zijn het vooral 2 van de "kleinere" niet-becijferde maatregelen, die bijblijven als voorbeeld van het federale klimaatbeleid: de verhoogde aftrek voor energiebesparende ingrepen in huis, en de fiscale aftrek voor zuinige wagens. Vooral die laatste kreeg heel wat aandacht. De maatregel heeft het voordeel van het debat over zuinige wagens aangezwengeld te hebben. De effectiviteit in realiteit was echter beperkt. Dat lag aan het instrument zelf (je voelt het effect pas 2 jaar na de aankoop van de wagen, als je de afrekening van de belastingen krijgt), maar zeker ook aan het te beperkte aanbod door de automerken van aantrekkelijke zuinige wagens.

Van de 4,8 miljoen ton reductie tegen 2010 was er eind 2006 4% controleerbaar gerealiseerd. De werkelijke impact zal wellicht iets hoger liggen, maar het blijft al bij al een pover resultaat. De extra ministerraad van Leuven in maart 2007 voegde aan 'Raversijde' nog enkele punctuele maatregelen toe, die meestal goed werden onthaald, en waarvan de meeste ondertussen zijn opgenomen in de programmawet. Het grote verschil maken die echter niet.

Een van de allerbelangrijkste politieke klimaatdiscussies op dit moment is wat er na 2012 zal gebeuren. Het Kyotoprotocol loopt dan af, en het is zonneklaar dat er een ambitieuzer vervolg zal moeten komen. Europa probeert hierin een voortrekkersrol te spelen, en binnen Europa nemen verschillende landen duidelijke stellingen in. België hoort niet bij die groep. Waar landen als Duitsland, UK en Nederland al lange termijn doelstellingen vastlegden, blijft België vooral drukken op hoe uitzonderlijk onze situatie is door de hoge industrialisatie van onze economie. Minister Tobback liet een interessante studie uitvoeren door het Federaal Planbureau. Die leerde dat we inclusief de kernuitstap ook in België verdere emissiereducties kunnen realiseren, zowel in 2020 als in 2050. De politieke vertaling daarvan blijft echter uit, en zal opnieuw een zaak van de volgende regering zijn.

Het oordeel van Bond Beter Leefmilieu

☹

De regering heeft de kans gemist om op een onderbouwde en structurele manier het klimaatbeleid te oriënteren. Het verlaten van de keuze om klimaatbeleid te koppelen aan

vergroening van de fiscaliteit heeft er voor gezorgd dat de federale overheid, om haar verplichtingen na te komen, is moeten gaan 'shoppen'. Ze heeft daarbij nagelaten zichzelf de nodige discipline op te leggen, waardoor diverse projecten (Thornton, GEN) op de lange baan zijn geschoven. In andere projecten (de sluiting van twee steenkoolcentrales) werd de regering overruled door een machtig privaat bedrijf: Electrabel.
De federale Kyoto-doelstelling is nog veraf en zal moeilijk nog gehaald worden met 'hoofdzakelijk binnenlandse maatregelen'. Voor het aankopen en/of opzetten van buitenlandse projecten werd een goed duurzaamheidskader uitgewerkt, voor de toepassing van biobrandstoffen ontbreekt zulk kader grotendeels.

Ondanks het groeiend bewustzijn en de ontegensprekelijke inspanningen die ook de federale regering heeft geleverd of betracht, leidt het gebrek aan structurele aanpak toch tot een 'onvoldoende' voor het klimaatbeleid. De volgende federale regering staat voor een moeilijke tweede zit, wil ze alsnog haar engagementen in de lastenverdeling realiseren.

2. Energie

Verhofstadt II bevestigde bij haar aantreden in juli 2003 de wet op de kernuitstap. Ze zou het nodige doen om de uitstap voor te bereiden, onder meer door het opstellen van een "indicatief uitrustingsplan dat de zekerheid en de onafhankelijkheid van de energiebevoorrading" zou waarborgen en waarbij maximaal zou worden overgestapt op alternatieve energiebronnen. Het windmolenpark op de Thorntonbank zou eind 2004 'in een productiefase treden'. En 'onderzoek en ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen, de centrale warmte-krachtkoppeling, brandstofceltechnologie en energie-efficiënte technologieën' zouden maximaal worden ondersteund.

De werkelijkheid zag er enigszins anders uit. Het 'indicatief uitrustingsplan' is er gekomen, maar dat heeft niet geleid tot een actief beleid om de kernuitstap te realiseren. De start van de werkzaamheden voor het 'windmolenpark op de Thorntonbank' heeft zoals gezegd voorlopig tot vandaag op zich laten wachten, en er trad geen relance op van het onderzoek en ontwikkeling naar schone technologieën. Daar tegenover staat dat België, via het MYRRHA-project dat het Studiecentrum voor Kernenergie in Mol mee trekt, wel jaarlijks 2,5 miljoen euro investeert in de ontwikkeling van nieuwe kernreactorconcepten.

Als kers op de taart werd door de minister van energie een commissie aangesteld die de opdracht kreeg te onderzoeken of de kernuitstap wel haalbaar was – de zogenaamde Commissie Energie 2030. Los van de vraag naar de intenties hierbij, en naar de samenstelling van de commissie - waarover reeds voldoende inkt is gevloeid – blijft de vaststelling dat dit niet de actieve voorbereiding van de kernuitstap was, die in 2003 werd afgesproken.

Wat er verder (niet) gebeurde

Over de schuivende tijdsplanning inzake de Thorntonbank hadden we het hiervoor reeds. Voor het overige blonk de federale regering tot haar laatste ministerraad vooral uit in non-actie. Zo werd de liberalisering van de energiemarkt niet aangegrepen om de windfall-profits van Electrabel terug te bezorgen aan de consument die er vandaag voor betaalt, noch werden de fondsen veilig gesteld die de kosten van de ontmanteling van de kerncentrales moeten dragen en die nu in de handen van Electrabel worden gelaten. Er werd wel met Electrabel/Suez een eerste Pax Electrica afgesloten die Electrabel min of meer naast zich neerlegde, en een tweede Pax Electrica waarvoor we teruggefloten werden door de Europese Commissie. Over die Pax Electrica II bestaat ontzettend veel onduidelijkheid. Een paar elementen raakten wel in de beleidsverklaring van oktober 2006, zoals 3 miljoen euro per jaar aan nucleair onderzoek die Suez bij het SCK zou sponsoren. Hoe bindend de afspraken over het opsplitsen van de productiecapaciteit en het verminderen van de gas- en elektriciteitmonopolies in ruil voor

fiscale stabiliteit zijn, is echter niet bekend. De regering zou ze in ieder geval niet goedgekeurd hebben.

Ondertussen is er wel een taks op steenkool ingevoerd, wat een goede zaak is. De invoering van een mottenballentaks op afgeschreven, verouderde en vervuilende installaties is wel parlementair besproken, maar niet ingevoerd geraakt.

Er werd nagelaten om ernstig werk te maken van de vrijmaking van de energiemarkten. De producenten zitten nog altijd in de netbeheerders, er is nog altijd een groot dominerend bedrijf dat 85% van de elektriciteitproductie voor zijn rekening neemt. Bovendien heeft minister Verwilghen sterk zijn best gedaan om de onafhankelijke controlemogelijkheden van de federale regulator, de Creg af te bouwen. Dit is niet alleen belangrijk voor de werking van de markt, maar ook voor het leefmilieu. Vandaag blijven de investeringen in nieuwe productie-installaties uit, en houdt men liever de oude vervuilende installaties draaiende. De opeenvolgende adviezen van de Algemene Raad van de Creg om de werking van de markt te verbeteren, blijven vandaag zo goed als zonder uitvoering.

De knoop werd wel doorgehakt over waar het laagradioactief afval moet worden opgeborgen (in Dessel), maar heeft men er geen afdoende financiering tegenover gezet. Die moet "onderhandeld" worden tussen de gemeente en de leveranciers van het afval, zijnde hoofdzakelijk Electrabel. Nochtans is het niet onbelangrijk om voldoende financiering te voorzien, om te kunnen ingrijpen als het afval zou beginnen lekken.

Tot slot werd op de laatste ministerraad een uiterst merkwaardige beslissing genomen: er komt een 'Federaal Energie-instituut' waarin, naast overheid en 'wetenschappers', enkel de bedrijfswereld toegang krijgt. Er is een financiële drempel ingebouwd , zodat het voor een aantal belangrijke actoren uit het milieubeleid (consumenten, werknemers, milieubeweging) de facto onmogelijk wordt om in de commissie te participeren.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu

☹☹

De regering is haar engagement inzake het voorbereiden van de kernuitstap niet nagekomen en heeft nagelaten te investeren in onderzoek en ontwikkeling naar hernieuwbare energie. Ze is wel blijven investeren in onderzoek en ontwikkeling van kernenergie. Het heeft er alle schijn van dat het paarse 'energiebeleid' volledig afgestemd was op de wensen en belangen van Electrabel.. Het oordeel Bond Beter Leefmilieu is dan ook uiterst negatief.

3. Milieu en mobiliteit

Centraal in de mobiliteitsaanpak van de nieuwe regering stond in 2003 het STOP-plan, een nationaal mobiliteitsplan 'gebaseerd op het prioritair gebruik van minder vervuilende vervoermiddelen en vertrekkend vanuit het principe van nabijheid'. Dit plan zou een 'globaal beleid inzake mobiliteit' hebben moeten mogelijk maken. Op het plan is het nog steeds wachten. Van een 'globaal beleid inzake mobiliteit' is er alvast geen spoor te bekennen.

Toch was het mobiliteitsbeleid op één punt succesvol: de regering wilde in 2003 'tegen het einde van de legislatuur (...) het aantal (NMBS)-reizigers doen stijgen met 25 % tegenover het jaar 2000. Het resultaat werd in 2006 reeds bereikt.

Minder goed verging het de 'ambitie' van Paars om te komen tot een 'billijke spreiding' van de nachtvluchten rond Zaventem. 4 jaar later zit de situatie vaster dan ooit. Een beter bewijs van falen is moeilijk leverbaar.

Wat er verder (niet) gebeurde

De fiscale voordelen voor bepaalde terreinwagens werden teniet gedaan, de fiscale voordelen voor het privaatgebruik van bedrijfswagens werden ten dele teruggeschroefd en gelinkt aan de CO2-emissies. De ontwikkeling van het gewestelijk expressnet (GEN) liep vertraging op en de kans werd gemist om 'eco-rijden' op te nemen in de rij-opleiding. De 'slimme kilometerheffing' (rekeningrijden) kwam geen stap dichterbij.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu

☹

Net als bij het klimaatbeleid ontbrak het het mobiliteitsbeleid onder Verhofstadt II aan een geïntegreerde visie. Hierdoor bleef het beleid beperkt tot het opveren van het aantal treinreizigers, zonder evenwel iets te ondernemen rond de milieu-impact van het overige vervoer. Er gingen dus vooral vier jaren verloren in het oplossen van het verkeersinfact.
Wat de luchthaven betreft, bleef de regering consequent: al die jaren is er geen enkele poging ondernomen om tot een beter maatschappelijk draagvlak te komen voor de economische activiteiten van de luchthaven. Door niet te zoeken naar een gedragen oplossing dwong de overheid de bewoners om zich te richten tot de rechtbank. Die rechtbanken waren overigens unaniem in hun oordeel: geluidsnormen dienen rekening te houden met de gezondheid van de omwonenden en de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie vormen hierbij een billijk kader. Het gebrek aan visie van de regering kostte omwonenden hun nachtrust, de belastingbetaler heel wat juridische kosten en de luchthaven een image van onbetrouwbaarheid.

4. Duurzame ontwikkeling

'In de volgende legislatuur zal werk gemaakt worden van de uitviering van het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 2000- 2004. Tevens zal een nieuw Plan voor de daaropvolgende vier jaar worden voorbereid'. Dat stond in het regeerakkoord.

Van het eerste kwam niets in huis. Maar in september 2004 werd het nieuwe Plan 2004-2008 door de ministerraad goedgekeurd. Het plan bevatte 31 concrete acties. Halfweg de plan-periode kwam de Federale Raad Duurzame Ontwikkeling tot de vaststelling dat "de uitvoering van de acties teveel afhangt van de goede wil van de betrokkenen" en dat er over de uitvoering van heel wat acties geen of onvoldoende informatie voorhanden was.

Een ander punt uit het regeerakkoord van 2003, het instellen van 'cellen van Duurzame Ontwikkeling' in de diverse administraties, werd wel gerealiseerd, al blijft het onduidelijk of die cellen ook daadwerkelijk 'alle overheidsbeslissingen op hun effect inzake duurzame ontwikkeling (...) beoordelen'

Wat er verder gebeurde

"Duurzame ontwikkeling" werd opgenomen in de grondwet. Eind 2006 werd beslist dat belangrijke regeringsbeslissingen aan een Duurzame Ontwikkeleings Effect Beoordeling zouden worden getoetst. Deze 'DOEB's worden echter niet openbaar gemaakt, zodat een beoordeling ervan niet mogelijk is.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu.

☹/😐

"Duurzame Ontwikkeling" was onder Verhofstadt II (net als onder Verhofstadt I) een apart departement. Dit is in strijd met het concept zelf. "Duurzame Ontwikkeling" zou het overkoepelend principe moeten zijn van waaruit het economische, sociale en milieubeleid worden aangestuurd. Hiertoe ontbreekt vandaag de politieke wil. In afwachting daarvan moeten we het dus stellen met een redelijk goed ontwikkeld institutioneel kader en met een 'Plan' dat, zonder ambitieus te zijn, zeker de moeite waard is, maar waarvoor politieke steun binnen de regering Verhofstadt ontbrak.

Dankzij de opname van D.O. in de grondwet verdient het beleid inzake Duurzame Ontwikkeling van Bond Beter Leefmilieu een deliberatie.

5. Biodiversiteit

De biodiversiteitpassage in het regeerakkoord concentreerde zich op de bescherming van de tropische wouden en oerwouden. De overheid zou enkel nog hout aankopen afkomstig uit verantwoord bosbeheer en illegaal hout zou van de Belgische markt worden geweerd. Het bossen-luik is wellicht het leest succesvolle luik van de milieubeleid van Paars geweest. De regering keurde inderdaad in oktober 2005 een 'omzendbrief duurzaam hout' goed, die de voorwaarden vastlegt voor de levering van duurzaam hout aan de overheid. Wij zijn tevreden met het initiatief, maar stellen vast dat de invulling te wensen over laat. In praktijk blijkt de omzendbrief moeilijk uitvoerbaar.

Het regeerakkoord voorzag tevens dat projecten, die in aanmerking komen voor exportkredieten, niet langer mogen bijdragen tot de vernietiging van oerbossen. Het leverde ons land een eervolle tweede plaats op op de lijst van WWF die de landen plaatst in volgorde van hun (Europees) engagement inzake bosbehoud.

Wat er verder gebeurde

Begin 2007 werd een (Europees) verbod op de invoer van wilde vogels goedgekeurd. De federale regering heeft zich ook hard ingezet voor de Europese financiering van natuur en milieu.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu.

☺/😐

De federale regering heeft een beperkte bevoegdheid inzake biodiversiteit, maar vulde deze betrekkelijk positief in.

6. Product- en stoffenbeleid

Het regeerakkoord van 2003 beloofde een aanpak waarbij de duurzame ontwikkeling bij producten centraal zou staan. Levenscyclusanalyse zou het kernpunt vormen. De vele wispelturige voorstellen, initiatieven en beslissingen inzake ecotax-ecoboni en

verpakkingsheffingen die onder Verhofstadt II het licht zagen of weer verdwenen, hebben in elk geval met deze benadering geen verband.

Inzake Reach (de Europese regelgeving op blak van schadelijke chemische stoffen) stelde de regering zich tot doel een aanpak te volgen 'afgestemd op de bescherming van de gezondheid ' evenwel rekening houdend met 'het behoud van de competitiviteit en de innovatiekracht van de Belgische chemische nijverheid'. Wellicht valt er geen betere omschrijving te vinden voor wat de federale regering op Europees vlak heeft verdedigd: prioriteit voor de volksgezondheid, maar zonder de economische belangen te verwaarlozen. Alleen jammer dat toen het op beslissen aankwam, België zich plots in zwijgen heeft gehuld, omdat de regeringspartjers het niet langer eens waren ...

Wat er verder gebeurde

Ondanks de vele aankondigingen ervan, is er nooit een algemene strategie voor productbeleid gekomen, laat staan dat er werk zou zijn gemaakt van een actief en doordacht productbeleid.

Wel is werk gemaakt van de (Europees verplichte) opmaak een pesticidenreductieprogramma. Het programma kan bezwaarlijk ambitieus genoemd worden, maar heeft de verdienste een nieuw kader en nieuwe structuren te creëren waarbinnen in de toekomst werk kan worden gemaakt van een effectieve reductie op het terrein.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu

☹

Een onbestaand beleid beoordelen is moeilijk. Wat wel werd gepresteerd inzake ecotaxen/ecoboni getuigde van weinig visie en nog minder samenhang. Dat ons land zich lange tijd positief heeft opgesteld bij het totstandkomen van de Europese Reach-regelgeving, is echter een verdienste, evenals de bescheiden stappen naar pesticidenreductie.

7. De Noordzee

De Noordzee kreeg een apart hoofdstuk in het regeerakkoord en daarna ook een aparte minister. Het centrale engagement: 'het ontwikkelen van een lange termijnvisie voor het duurzaam beheer van de Noordzee' werd grotendeels in praktijk gebracht door de aanzet tot een masterplan ("wat mag waar?"): windmolens, zandwinning, mariene reservaten, ... kregen allen hun plaats. Maar wat met wind in de zeilen begon viel wat stil tegen het einde van de geislatuur. Hier had meer in gezeten.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu.

☺/😐

Door het samenbrengen van De Noordzee onder één bevoegdheid werd structureel vooruitgang geboekt, werd duidelijk dat op de zee veel kan maar ook niet alles. Het nultolerantiebeleid voor vervuilers, een ruimtelijke ordening op zee alsook een aanzet tot stakeholdersdebat zijn ongetwijfeld knappe realisaties. Er dient echter nog veel te gebeuren (thans lag de nadruk op voluntaristische initiatieven) voor we onze doelstellingen zullen bereiken, de volgende minister wacht dan ook nog een grote uitdaging.

8. Toegang tot de rechtbank

Er werd aan de toegang tot de rechtbank voor milieuverenigingen geen aandacht besteed in het regeerakkoord.

Wat er verder gebeurde

Milieuverenigingen wordt systematisch de toegang tot de rechtbank ontzegd als het gaat om het aanklagen van milieudelicten. Dit is in strijd met de internationale verplichtingen die ons land heeft onderschreven, onder meer in het Verdrag van Aarhus. Bond Beter Leefmilieu diende in 2006 een klacht in bij het Compliance Committee van dit Verdrag en werd hierbij in het gelijk gesteld. Hierop werd een federale werkgroep opgericht die voorstellen moest uitwerken om de toegang tot de rechtbank voor milieuverenigingen te verbeteren. De werkgroep leidde tot een eerste bespreking in het parlement van een aanpassing van de zgn. milieustakingsvordering, echter zonder voor het einde van de legislatuur tot resultaten te leiden. Door parlementsleden van de meerheid werden zowel in Kamer als Senaat wetsvoorstellen ingediend om de toegang tot de Raad van State voor milieuverenigingen te verbeteren. In de Senaat werd dit reeds goedgekeurd, in de Kamer ligt het klaar voor de volgende legislatuur.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu

😐

Er ging enige aandacht naar het thema, maar die kwam te laat om tot een wijziging van de situatie te leiden. Er werd echter wel voorbereidend werk geleverd, dat onder een volgende legislatuur kan renderen.

9. Ontwikkelingssamenwerking

De strategienota leefmilieu van DGOS (Directie-generaal ontwikkelingssamenwerking) beoogt al enkele jaren de milieurelevantie van de Belgische samenwerkingsinterventies te verhogen. De doelstelling is ambitieus: minimum 40% van het bestaande budget van de samenwerking zou worden besteed aan interventies die relevant zijn voor het leefmilieu, en 5% moet als specifieke doelstelling de bescherming van het leefmilieu hebben. Relevantie voor het leefmilieu zou ook systematisch worden gescreend en opgevolgd. De statistieken van 2005 tonen dat DGOS slechts 1,8% van de financiering aan milieu heeft besteed. Op de klimaatconferentie in 2001 in Bonn engageerden de EU en enkele andere industrielanden zich om van 2005 tot 2008 jaarlijks 410 miljoen dollar vrij te maken voor klimaatgerelateerde ontwikkelingssamenwerking. Voor België bedraagt het engagement ongeveer 12 miljoen euro. Dit engagement is in de praktijk herleid tot een creatieve rekenoefening, waarbij in de bestaande budgetten 12 miljoen euro bij elkaar wordt gezocht. Op het eind van de legislatuur toonde het beleid zich wel geïnteresseerd in het belang van (Congolese) bossen voor de biodiversiteit en het klimaat.

Oordeel Bond Beter Leefmilieu

☹

Er ging nauwelijks aandacht naar het thema.